

Polskie firmy mają na Ukrainie nowe możliwości inwestycyjne **Beata Pankowska-Lier, [adwokat Kijów](#), Rödl & Partner**

Właśnie mija 5 lat od rewolucji godności, która rozpoczęła się na kijowskim Placu Niepodległości. Teraz jest okazja obserwować rywalizację o fotel prezydenta – ostateczny wynik wyborów jest nadal otwartą sprawą. Bez względu na wynik wyborów, Ukraina nie zmieni swojego kierunku rozwoju, obranego po wydarzeniach lat 2013–2014. Obaj kandydaci deklarują kontynuowanie reform, koncentrację na dalszym rozwoju ekonomicznym kraju i zbliżeniu Ukrainy do Unii Europejskiej.

Pierwsza tura wyborów odbyła się 31 marca 2019 r., druga zaplanowana jest na 21 kwietnia. Zakwalifikowali się do niej: aktualny prezydent Ukrainy, Petro Poroszenko i „nowa twarz” w politycznym krajobrazie – aktor i satyryk Wołodimir Zełenski.

Bez względu na wynik wyborów, Ukraina nie zmieni swojego kierunku rozwoju, obranego po wydarzeniach lat 2013–2014.

Od 2014 r. Ukraina przechodzi proces transformacji. Zapoczątkowano i przeprowadzono wiele reform, które mają na celu poprawę klimatu inwestycyjnego w Ukrainie. Oczywiście jest to bardzo długi proces i nie można oczekiwać jego szybkiego zakończenia, tym bardziej, że tempo reform w ostatnim czasie znacznie osłabło. Rezultaty przeprowadzonych reform są jednak widoczne już teraz. Ukraina regularnie corocznie poprawia swoją pozycję w rankingu Doing Business przeprowadzanym przez Bank Światowy. W 2018 r. Ukraina zajęła 71 miejsce na 190 badanych krajów (w 2017 r. 76 miejsce, a w 2016 r.; 80, a w 2013–137).

Ukraińska gospodarka od 2016 r. regularnie odnotowuje wzrost, w 2018 r. wyniósł on 3,3 proc. Mimo że tempo wzrostu gospodarczego w 2019 roku trochę zmaleje, według prognoz powinno utrzymać się w następnych latach na poziomie między 2,5–2,9 proc..

Ukraina korzysta ze wsparcia kredytowego Międzynarodowego Funduszu Walutowego - w grudniu 2018 r. został zatwierdzony program pomocy w wysokości 3,9 mld. dolarów. Pomoc ta uwarunkowana jest przeprowadzeniem przez władze reform, również związanych z walką z korupcją.

Wśród polskich inwestorów Ukraina cieszy się dużym zainteresowaniem, corocznie wzrasta liczba inwestycji z polskim kapitałem. W sklepach można spotkać coraz więcej polskich produktów, które cieszą się popularnością wśród ukraińskich konsumentów, ze względu na jakość i przystępne ceny. Obrót towarów możliwy jest dzięki umowie o wolnym handlu pomiędzy Ukrainą a UE, która umożliwi ukraińskim firmom dostęp do europejskiego rynku. Dzięki ożywieniu gospodarczemu, wzrostowi poziomowi inwestycji, powstają nowe miejsca pracy i wzrastają zarobki. Średnie wynagrodzenie na Ukrainie wynosiło w zeszłym roku 391 dolarów miesięcznie, Narodowy Bank Ukrainy prognozuje, że w tym roku realne płace wzrosną o 7 proc.

Wzrasta siła nabywcza ukraińskiego społeczeństwa. Wpływają na to szybko rosnące zarobki i transfery waluty z zagranicy. W 2018 r. przekazy pieniężne z zagranicy wzrosły o 24 proc. w stosunku do 2017 roku do 2,4 mld. dolarów. Najwięcej pieniędzy dociera z: USA – 17proc., Izraela – 13 proc. Rosji – 9 proc. Włoch – 8 proc., Polski – 7proc.

Do najważniejszych gałęzi przemysłu w Ukrainie należą: przemysł hutniczy i chemiczny, maszynowy, samochodowy, tworzyw sztucznych i gumy oraz spożywczy.

Możliwe formy spółek, poziom opodatkowania, kwestie związane z prawem pracy, nabywaniem nieruchomości oraz gwarancjami dla zagranicznych inwestorów z omówiliśmy w artykule z 25 maja 2018 r. „Jaka jest Ukraina dla polskich przedsiębiorców” <https://www.rp.pl/Firma/305249956-Jaka-jest-Ukraina-dla-polskich-przedsiębiorców.html>

Poniżej przedstawiamy pozostałe obszary, najistotniejsze z punktu widzenia polskich przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem w Ukrainie.

Zawieranie umów

Umowa jest podstawowym dokumentem, który reguluje stosunki prawne pomiędzy stronami. Prawidłowe sformułowanie jej postanowień i zachowanie jej wymogów formalnych, ma duże znaczenie praktyczne i może uchronić strony przed komplikacjami.

Obecnie ukraińskie osoby fizyczne lub prawne mogą zawierać umowy z zagranicznym partnerem bez konieczności otrzymywania specjalnych państwowych zezwoleń. Muszą być jedynie zarejestrowane jako podmioty prowadzące działalność gospodarczą i być płatnikiem podatku dochodowego.

Ważnym punktem przy zawieraniu umów z ukraińskim partnerem jest prawidłowe oznaczenie stron umowy, przy czym dane ukraińskiego partnera powinny być sprawdzone w ukraińskiej rejestrze handlowym. Ważnym krokiem jest też sprawdzenie pełnomocnictw osób, które są upoważnione do podpisywania i zawierania umów w imieniu ukraińskiej spółki. W ukraińskim prawie cywilnym istnieje zasada swobody umów. Strony mogą zatem samodzielnie określać warunki zawieranych umów, przy czym muszą uwzględniać wymogi ukraińskiego kodeksu cywilnego i innych ustaw, a także zwyczaje obrotu gospodarczego i wymogi wymiaru sprawiedliwości.

Umowy powinny być sformułowane nie języku rosyjskim, ale ukraińskim. W praktyce podpisuje się umowy dwujęzyczne, obie wersje powinny być identyczne.

Waga arbitrażu

Strony zawierające umowy z kontrahentem z Ukrainy powinny zwrócić uwagę na to, kto będzie rozstrzygać ewentualne spory. Ukraińskie sądownictwo nie cieszy się dobrą opinią w społeczeństwie, choć należy zaznaczyć, że reforma przeprowadzana od 2016 r. przynosi dość szybkie efekty. Obiektywnie należy przyznać, że sytuacja w ukraińskim wymiarze sprawiedliwości uległa poprawie, choć zagraniczni inwestorzy w dalszym ciągu nie dowierzają sądom państwowym i decydują się w związku z tym na sądownictwo arbitrażowe. Ważne jest zatem dołączenie do umowy tzw. klauzuli arbitrażowej, która gwarantować będzie stronom rozstrzygnięcie sporów przez sąd arbitrażowy. Uznanie i wykonanie orzeczeń sądów arbitrażowych gwarantuje Konwencja Nowojorska, której stronami są Ukraina i Polska. Ukraińscy partnerzy często decydują się na Sąd Arbitrażowy w Sztokholmie lub w Londynie. Sąd Arbitrażowy przy Izbie Handlowo –Przemysłowej w Kijowie posiada również szeroką praktykę i dobrą reputację wśród zagranicznych inwestorów.

Ważnym aspektem jest prawidłowe oznaczenie banku i numerów kont dla przelewów i płatności.

Co z zamówieniami publicznymi

Polscy przedsiębiorcy coraz częściej biorą udział w procedurach przetargowych na Ukrainie. Wcześniej, niezależni przedsiębiorcy mieli małe szanse na wygranie przetargu a zamówienia publiczne kojarzyły się z korupcją. Obecnie, nabywanie towarów, otrzymanie usług i zlecenie robót za ceny państwowe odbywa się u naszego wschodniego sąsiada przy wykorzystaniu systemu zakupów elektronicznych ProZorro, który zabezpiecza równość traktowania wszystkich uczestników i łatwą dostępność, w tym również dla inwestorów zagranicznych.

Elektroniczny system zamówień ProZorro (od ukr. słowa przejrzysty) jest jednym z przykładów wdrożenia ukraińskiego programu reform i walki z korupcją. System ten opracowany został przez międzynarodową organizację antykorupcyjną Transparency International przy współpracy z przedstawicielami ukraińskiego rządu, organizacji pozarządowych i wolontariuszy i działa od 2016 roku. Większość programów budżetowych realizowana jest poprzez zamówienia publiczne za pomocą tego systemu elektronicznego. Jest przejrzysty i opiera się na autoryzowanych stronach, podłączonych do jednej bazy danych. Po zakończeniu procedury przetargowej wszystkie dane są ujawniane (lista uczestników, ich oferty, decyzje komisji przetargowej i wszystkie dokumenty kwalifikacyjne).

Ukraiński rząd planuje wiele inwestycji infrastrukturalnych, szczególnie w zakresie budowy dróg i autostrad. Na przykład, realizacja programu rozwoju dróg o znaczeniu państwowym przewidziana jest do 2022 r. w pełni poprzez zamówienia publiczne. Przeznaczane są na te cele duże fundusze z budżetu państwa, a rozbudowa dróg o strategicznym znaczeniu, jak np. budowa autostrady z Mariupola do portu w Mikołajewie, a także rozbudowa drogi kolejowej z Mariupola do Zaporozża finansowane będą ze środków UE.

Ustawa o walucie i walutowych operacjach

W celu dalszej poprawy klimatu inwestycyjnego na Ukrainie, w 2018 r. przyjęta została ustawa „O walucie i operacjach walutowych”, która upraszcza przepływ kapitału i realizację transakcji zagranicznych. Na początku roku, Narodowy Bank Ukrainy przyjął szereg postanowień wykonawczych do tej ustawy. Wcześniej, od 2014 r. obowiązywały wprowadzone przez NBU ograniczenia walutowe, mające zapobiegać odpływowi kapitału z Ukrainy. Ograniczenia te utrudniały transakcje z ukraińskimi partnerami i niekorzystnie wpływały na wymianę handlową. Przyjęcie nowych ram prawnych dla realizacji transakcji w walutach obcych i dla nadzoru dewizowego, powinno spowodować wzrost liczby transakcji zagranicznych na Ukrainie. Akty te upraszczają procedury rozliczeń transakcji handlu zagranicznego. Okres rozliczeń z umów eksportowo-importowych został wydłużony ze 180 do 365 dni. Zniesiono również karę grzywny w wysokości 100 proc. kwoty transakcji i zastąpiono ją karą w wysokości 0,3 proc. za każdy dzień opóźnienia płatności.

Drobne transakcje walutowe (do 150 000 hrywien ca. 200 000 zł) nie podlegają obecnie kontroli dewizowej. Do momentu wprowadzenia nowych regulacji, osoby prawne, które chciały wykonać za granicą operacje walutowe, musiały uzyskać odpowiednie licencje. Obecnie, każda firma ma prawo inwestować za granicą do 2 mln euro rocznie, bez konieczności uzyskiwania indywidualnych zezwoleń.

Podjęto kroki w celu uproszczenia przepływu kapitału na Ukrainę. Jednym z nich jest likwidacja wymogu rejestracji przez NBU zagranicznych pożyczek.

Oprócz tego, ukraińskie firmy będą mogły kupować i gromadzić obcą walutę.

Parki przemysłowe

Opodatkowanie na Ukrainie nie jest wysokie i sprzyja prowadzeniu działalności gospodarczej. Na Ukrainie nie powstały jednak strefy ekonomiczne, oferujące znaczne ulgi podatkowe. Dla inwestorów, którzy planują większe inwestycje na Ukrainie, korzystne może okazać się ulokowanie zakładu lub magazynów na terenach parków przemysłowych. Parki to wydzielone przez władze miast terytoria przeznaczone na rozwój przemysłu, które oferują przedsiębiorcom wiele korzyści. Zapewniona jest przejrzysta i prosta procedura nabywania własności działki i pomoc w zakresie dalszego rozwoju infrastruktury działki. Zazwyczaj przedsiębiorcy w dość krótkim czasie (6-9 miesięcy) mogą zakończyć projekt i rozpocząć działalność. Równocześnie przedsiębiorcy mają niskie koszty operacyjne podczas prowadzenia działalności gospodarczej i lepszy dostęp do pracowników, ponieważ parki zazwyczaj lokalizowane są w słabo rozwiniętych przemysłowo miejscowościach.

Przedsiębiorcy decydujący się na lokalizowanie inwestycji w parkach przemysłowych mogą zostać zwolnieni z ceł importowych na towary (urządzenia i komponenty), które nie zostały wyprodukowane na Ukrainie, przy czym wymagana jest na to specjalna zgoda rządu. Wiele projektów ustaw przewiduje zwolnienia podatkowe dla inwestycji w parkach produkcyjnych., trudno jednak przewidzieć, kiedy i czy w ogóle ustawy te zostaną uchwalone. Od 2014 roku powstało 28 parków przemysłowych, ich lista dostępna jest pod: <http://www.me.gov.ua>).

Zdaniem autorki

Dr Beata Pankowska-Lier, adwokat w kancelarii Rödl & Partner w Kijowie

Bez względu na wynik wyborów prezydenckich na Ukrainie, głównymi zadaniami władz będzie dalszy rozwój gospodarczy Ukrainy, poprawa klimatu inwestycyjnego, bezpieczeństwo energetyczne kraju, prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych, rozbudowa infrastruktury i rozwój krajowego przemysłu. Obecnie, można zauważyć duże ożywienie gospodarcze i wzrost zagranicznych inwestycji. Tylko w ostatnich miesiącach na ukraiński rynek weszły takie giganty jak: IKEA, DECATLON, H&M. Dzięki bardzo dobrym warunkom klimatycznym i ustawowo zagwarantowanym taryfom, inwestycje w odnawialne źródła energii przeżywają obecnie rozkwit. Zauważalne są również inwestycje w przemyśle spożywczym, meblarskim i sektorze rolnym. Ukraina również w następnych latach będzie interesującym rynkiem inwestycyjnym dla zagranicznych inwestorów, w tym oczywiście naszych. Jest to duży rynek zbytu z 42 milionami konsumentów, których siła nabywcza będzie wzrastać. Oczekuje się, że po wyborach prezydenckich i parlamentarnych rozpocznie się aktywny proces prywatyzacyjny ukraińskich przedsiębiorstw, który do tej pory nie nabrał jeszcze oczekiwanego tempa. Również w tym zakresie otwierają się duże możliwości inwestycyjne dla zagranicznych inwestorów.

Źródło: <https://www.rp.pl/Firma/304129990-Polskie-firmy-maja-na-Ukrainie-nowe-mozliwosci-inwestycyjne.html>

